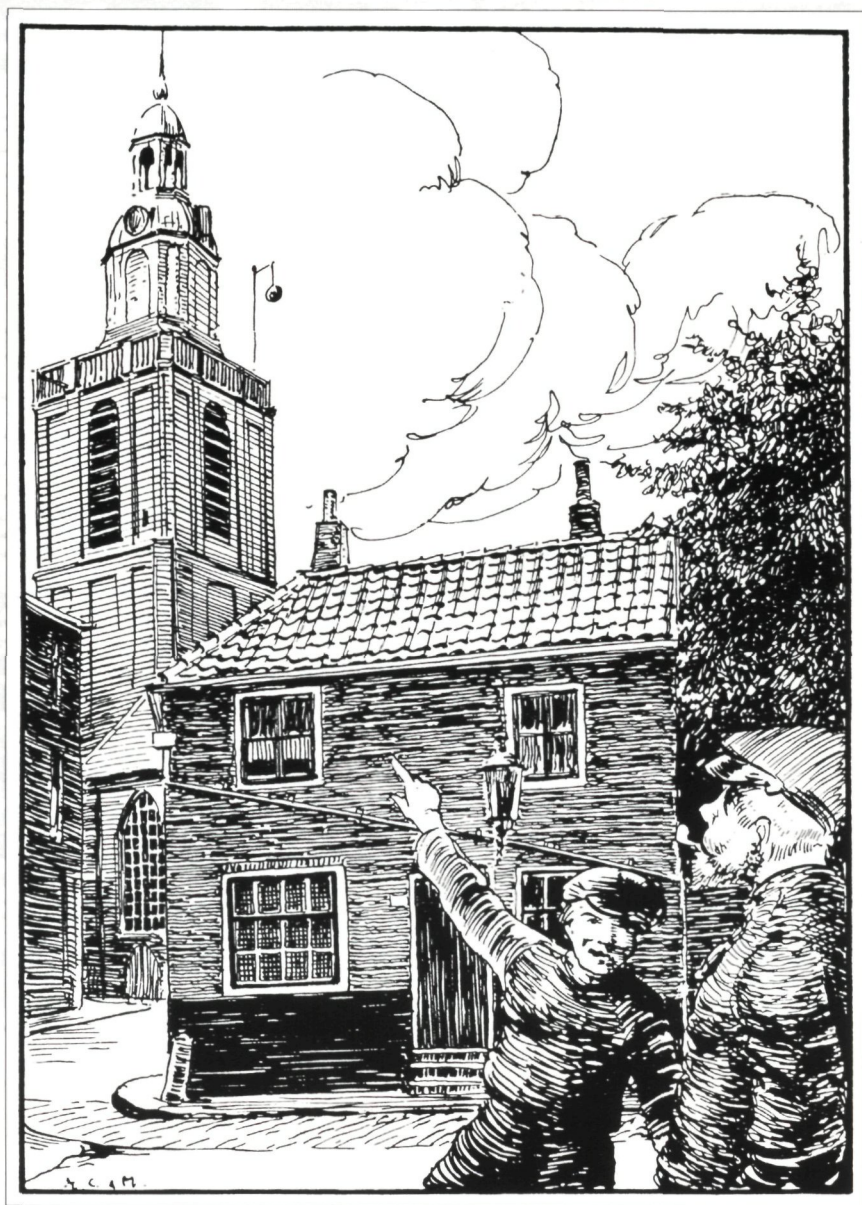

Illustratie uit: Adri van Witzenburg: 'In veilige haven' (1932)

Cor Don

Op de Grote Toren

Hier stond ik eenmaal ook als kleine jongen
wuiwend naar moeder op de tuin van Drop,
die even opkeek van haar tobbe-sop
tussen de bleekjes waar we huilden of zongen...

Hier zaten eenmaal ook in vroeger jaren,
de 'bomleswinners' aan de Wester-zij.
Kwam er een schuit met buit of averij,
klonk door mijn oude steê de snelle mare.

Hun lange kijker stak door lood en leien.
't Spiedend oog herkende mast en val.
En aan de vlagstok rees een kleur'ge bal.
Het wantgerij vloog vonkend langs de keien.

De visserij werd toen nog druk besproken.
Nu is het steetje van de uitkijk leeg....
Hoe vaak riep Storm in de Zomersteeg:
"Je zoon komt, vrouw!" De steeg werd afgebroken...

We missen veel hier binnen d'eigen boorden
dat nog herinnert aan de oude stad.
Het achter-omme; 't Soephuis; 't Franse-pad:
de tijd toen men van Daatje de Koe nog hoorde....

We turen naar de havens en de groene velden,
dalen dan af met weemoed in het hart.
De poort klapt dicht, we staan weer op de 'mart',
waar Klaas Verboon z'n karren 's avonds telde....

Uit: Buitengaats (1952)

Toelichting op het gedicht 'Op de Grote Toren' van Cor Don

De tuin van Drop

Andere benaming voor de Zomersteeg, een hofje in de Zomerstraat tussen de Oude Lijnbaan en de Prins Hendrikstraat. Oorspronkelijk was hier een moestuin van M. Droppert. Deze liet eind 19de eeuw op zijn tuin enkele straatjes met eengezinshuisjes en voortuintjes aanleggen.

Bomleswinner

Verbastering van "bonbroodswinner", welk woord op zijn beurt weer een verbastering is van "bodenbroodswinner", de oude benaming van de torenkijker. Deze had de functie van bode, hij "boodschapte" de reders en andere belangstellenden over binnenkomende schepen en verdiende daarmee zijn dagelijks brood.

Kijker

Voor het waarnemen van de schepen maakte de torenkijker gebruik van een lange éénogige verrekijker.

Bal

Halverwege de vorige eeuw werd een seinstelsel geïntroduceerd op de toren van de Grote Kerk. Op de oostelijke hoek van de torenomloop was een steng bevestigd, waaraan bij binnenkomst van een schip door de torenkijker een grote bal werd gehesen.

Behalve door de reders werden de seinen op de toren uiteraard ook opgemerkt door de rest van de Vlaardingse bevolking. Nauwlettend werd de toren in het oog gehouden en zodra de torenkijker een bal hees ging de roep "Een bal op! Een bal op!" als een lopend vuurtje door de stad. Men begaf zich dan met spoed naar de Markt om uit de mond van de torenkijker te horen welk schip er binnen zou komen.

Wantgerij

Wantwagens: karren, door paarden voortgetrokken, die werden gebruikt voor het vervoer van viswant oftewel netten voor de haringvisserij.

Storm

Verskillende leden van de familie Storm hebben het beroep van torenkijker uitgeoefend.

Zomersteeg

Zie uitleg bij "de tuin van Drop".

Het achter-omme

Dit buurtje dankte zijn naam aan de ligging: achter (de Hoogstraat) om. Oorspronkelijk was het Achterom een wandelpad langs de tuinen aan de

Liesveldselaan. Later is het volgebouwd en ontstond er een wirwar van sloppen en stegen, die in het eerste kwart van deze eeuw werden gesloopt om plaats te maken voor onder meer de Kornelis Speelmanstraat.

't Soephuis

De Stichting De Vlaardingse Spijskokerij werd in 1804 opgericht door enkele Vlaardingse notabelen met als doel het verstrekken van voedsel aan on- en minvermogenen.

Met name in de wintermaanden werd er in Vlaardingen bittere armoede geleden. De schepen waren dan opgelegd om te worden opgekalfaterd en wanneer er niet kon worden gevaren en gevestigd werd er ook weinig of niets verdiend.

Om de ergste nood te lenigen werd de Spijskokerij gesticht, in de volksmond "het Soephuis" genaamd. De meer gegoeden konden zogenaamde soepbrieven kopen, die zij op hun beurt weer uitdeelden aan behoeftige gezinnen en personen. Diverse keren per week werden tegen afgifte van een dergelijke bon door de soepkokers porties soep verstrekt. Het eerste pand waarin de spijskokerij was ondergebracht stond in het Achterom. Toen de Kornelis Speelmanstraat werd gebouwd moest het Achterom verdwijnen en viel het soephuis onder de slopershamer. Omstreeks 1909 werd een pand gekocht aan de Paterstraat, op de plaats waar nu de achteringang is van het stadhuis. Na de Tweede Wereldoorlog was het, onder invloed van de veranderde maatschappelijke omstandigheden, gedaan met de soepkokerij.

't Franse-pad

Oorspronkelijk liep de Fransenstraat enige meters zuidelijker dan de huidige Fransenstraat, die in de jaren vijftig van deze eeuw zijn moderne uiterlijk kreeg.

In 1610 wordt de straat omschreven als "Bogaertstraat". Deze naam verwijst naar Frans Dircksz. Bogaert, een metselaar die een belangrijke rol heeft gespeeld bij de wederopbouw van Vlaardingen na de grote stadsbrand van 1574.

In de volksmond werd de straat echter "Fransenpad" genoemd, ofwel "Frans z'n pad", want ook daar werden door hem diverse huizen gebouwd. Deze benaming kwam steeds meer in zwang en in 1880 werd de naam "Fransenstraat" officieel als naam genoteerd.

Daatje de Koe

Daatje (Alida) de Koe (1838-1915) wordt gezien als de eerstbekende ijzerkoekjesbakster van Vlaardingen.

Samen met haar broer Tiemen (Timon) de Koe (1836-1914) dreef zij in de tweede helft van de 19de eeuw een kruidenierswinkel op de hoek van de Hoogstraat en de Peperstraat.

Op den duur specialiseerde Daatje zich echter in het maken van koekjes

van een mengsel van roomboter, basterdsuiker en tarwebloem, gebakken in een smeedijzeren bakijzer op een talkhoutvuurtje (vandaar: "ijzerkoekjes").

De kwaliteit van haar baksel was zo bekend, dat niet alleen Vlaardingse, maar ook Katwijkse en Scheveningse vissers, wanneer zij de Vlaardingse haven aandeden, naar Daatjes winkeltje togen.

Ook tegenwoordig is deze Vlaardingse specialiteit nog bij diverse bakkers in de stad te koop.

Klaas Verboon

Nikolaas Verboon (1847-1924) was oorspronkelijk werkzaam als arbeider en kuiper. Na verloop van tijd begon hij voor eigen rekening aan de Markt een verhuurbedrijf in handkarren.

De handkar was een vervoermiddel dat vaak gebruikt werd bij verhuizingen. In die jaren beschikte men over zo weinig meubilair, dat dit met wat hulp van burens en familie gemakkelijk per kar vervoerd kon worden. Klaas Verboon wist hier een aardige boterham mee te verdienen.